

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ (Descriptive Correlational) ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ ผู้ป่วยเอดส์ที่รับยาต้านไวรัส

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ทั้งชาย และหญิงที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัส ที่โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และเข้ากลุ่มชมรมผู้ติดเชื้อในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยและมีคุณสมบัติดังนี้คือมีอายุ 20 ปี ขึ้นไป ดำรงชีวิตคู่ ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสอย่างน้อย 6 เดือน ในคลินิกยาต้านไวรัส

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. สุ่มกลุ่มโรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และ โรงพยาบาลชุมชน โดยแต่ละกลุ่มสุ่มจำนวนโรงพยาบาลในสัดส่วน 1: 2: 3 ตามลำดับ โรงพยาบาลศูนย์ ได้แก่ โรงพยาบาลระยอง โรงพยาบาลทั่วไป 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว และ โรงพยาบาลชุมชน 3 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลกบินทร์บุรี โรงพยาบาลบางน้ำเปรี้ยว และ โรงพยาบาลวัฒนานคร

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจาก โรงพยาบาลทั้ง 6 แห่ง ที่เลือกไว้ที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดมาเป็นตัวแทนของประชากร

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดโดยใช้สูตร Thorndike (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2547)

$$n = 10k + 50$$

n คือ ขนาดตัวอย่าง

k คือ จำนวนตัวแปรอิสระ

มีตัวแปร 5 ตัว

$$n = 10(5) + 50$$

คำนวณได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 100

วางแผนการเก็บกลุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลละ 16-17 คน แต่เมื่อเก็บข้อมูลจริงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ไม่เข้าร่วมการวิจัยและคนที่มาเข้ากลุ่มชมรมผู้ติดเชื้อ ไม่เข้าเกณฑ์ตามขอบเขตที่ผู้วิจัยกำหนด จึงเก็บข้อมูลจากแหล่งอื่นที่สุ่มไว้ทดแทน ได้จำนวนดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงพยาบาล

โรงพยาบาล	จำนวน (คน)
ระยอง	5
เจ้าพระยาอภัยภูเบศร์	20
สมเด็จพระพุทธพรหมราชระแก้ว	18
กบินทร์บุรี	21
บางน้ำเปรี้ยว	14
วัฒนานคร	20
รวม	98

ระดับการวัดตัวแปรในการศึกษา

1. เพศ ได้แก่ ชายและหญิงมีการวัดอยู่ในระดับนามมาตรา (Nominal Scale)
2. อายุ นับเป็นปี มีการวัดอยู่ในระดับอัตราส่วนมาตรา (Ratio Scale)
3. ระยะเวลาที่อยู่ด้วยกับคู่ชีวิตนับเป็นปี มีการวัดอยู่ในระดับอัตราส่วนมาตรา (Ratio Scale)
4. การรับรู้ความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัยมีการวัดอยู่ในระดับอันตรภาคมาตรา (Interval Scale)
5. แรงจูงใจต่อการมีบุตร มีการวัดอยู่ในระดับอันตรภาคมาตรา (Interval Scale)
6. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ มีการวัดอยู่ในระดับอันตรภาคมาตรา (Interval Scale)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลด้านครอบครัว รวมถึงข้อมูลการติดเชื้อเอชไอวีของกลุ่มตัวอย่าง และคู่มือคนปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง

1. ข้อมูลส่วนบุคคลและด้านครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนบุตร จำนวนบุตรที่ติดเชื้อเอชไอวี สถานภาพการสมรส ระยะเวลาที่อยู่กับคู่มือคนปัจจุบัน จำนวนคู่มือ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวีของกลุ่มตัวอย่าง เช่น การเปิดเผยการติดเชื้อเอชไอวีแก่คู่มือ การติดเชื้อฉวยโอกาส ค่าซีดีโฟร์ (CD4+) ก่อนเริ่มยาต้านไวรัส ยาต้านไวรัสที่ได้รับค่าซีดีโฟร์ (CD4+) ครั้งสุดท้าย
3. ข้อมูลส่วนบุคคลและด้านครอบครัวคู่มือของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนคู่มือ จำนวนบุตร จำนวนบุตรที่ติดเชื้อเอชไอวี
4. ข้อมูลเกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวี คู่มือคนปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง เช่น การติดเชื้อเอชไอวีของคู่มือ การติดเชื้อฉวยโอกาส ค่าซีดีโฟร์ (CD4+) ก่อนเริ่มยาต้านไวรัส ยาต้านไวรัสที่ได้รับค่าซีดีโฟร์ (CD4+) ครั้งสุดท้าย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจต่อการมีบุตรเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามของ โซเวลล์, ฟิลลิป และมิเชเนอร์ (Sowell, Phillips, & Misener, 1999) เป็นเครื่องมือวัดแรงจูงใจต่อการมีบุตร จำนวน 14 ข้อ ซึ่งมี ข้อ 2 ข้อ 4 ข้อ 5 ข้อ 9 ข้อ 10 และข้อ 11 เป็นข้อความทางลบ วัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับดังนี้

ข้อเลือก	ข้อคำถามมีลักษณะทางบวก	ข้อคำถามมีลักษณะทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 4 คะแนน	ให้ 1 คะแนน
เห็นด้วย	ให้ 3 คะแนน	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน	ให้ 4 คะแนน

การแปลผลค่าคะแนนแรงจูงใจต่อการมีบุตร โดยใช้คะแนนรวมระหว่าง 14-56 คะแนน คะแนนสูงหมายถึงระดับแรงจูงใจต่อการมีบุตรอยู่ในระดับสูง คะแนนต่ำหมายถึงระดับแรงจูงใจต่อการมีบุตรอยู่ในระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยใช้งานวิจัยของ ไพเพิล (Peiperl, 2004) เป็นแนวทาง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นเครื่องมือวัดการรับรู้ความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัย จำนวน 10 ข้อ ซึ่งมี ข้อ 1 ข้อ 5 ข้อ 6 ข้อ 7 และข้อ 10 เป็นข้อความทางลบ วัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

ข้อเลือก	ข้อคำถามมีลักษณะทางบวก	ข้อคำถามมีลักษณะทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 4 คะแนน	ให้ 1 คะแนน
เห็นด้วย	ให้ 3 คะแนน	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน	ให้ 4 คะแนน

การแปลผลค่าคะแนนการรับรู้ความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัย โดยใช้คะแนนรวมระหว่าง 10-40 คะแนน คะแนนต่ำ หมายถึง ระดับการรับรู้ความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัยต่ำ คะแนนสูง หมายถึง ระดับการรับรู้ความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัยสูง

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษางานวิจัยของ พาตีฟู และคณะ เป็นแนวทาง (Palepu et al., 2004) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ จำนวน 7 ข้อเป็นเครื่องมือวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ วัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ

	ข้อคำถามมีลักษณะทางบวก	ข้อคำถามมีลักษณะทางลบ
ทำเป็นประจำ	ให้ 1 คะแนน	ให้ 3 คะแนน
ทำบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ให้ 2 คะแนน
ไม่เคยทำ	ให้ 3 คะแนน	ให้ 1 คะแนน

การแปลผลค่าคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยใช้คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 7-21 คะแนน คะแนนต่ำ หมายถึง ระดับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่ำ คะแนนสูง หมายถึง ระดับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสูง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยทดสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงของการวัด (Reliability) ดังนี้

การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำเครื่องมือที่ดัดแปลงและสร้างขึ้นที่ผ่านการตรวจแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

1. ผศ.ดร.นุจรีย์ ไชยมงคล
2. ดร.พิสมัย หอมจำปา
3. ดร.เขมรดี มาสิงบุญ

พิจารณาความครอบคลุมเนื้อหาสาระและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

การหาค่าความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแรงจูงใจต่อการมีบุตรแบบสอบถามการรับรู้ความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัย และแบบสอบถามพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ที่ได้รับยาต้านไวรัสที่ผ่านการแก้ไขแล้ว ทดลองใช้กับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัส โรงพยาบาลบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา และ โรงพยาบาลพานทอง จังหวัดชลบุรี และไม่ใช่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปหาคุณภาพของแบบสอบถามรายข้อ (Item Analysis) โดยพิจารณาค่า Corrected Item Total Correlation ซึ่งควรเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป พบว่าการทดลองใช้แบบสอบถามเรื่องแรงจูงใจต่อการมีบุตรมีค่า Corrected Item Total Correlation ค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ทุกข้อคำถาม แบบสอบถามเรื่องการรับรู้ความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัย มีค่า Corrected Item Total Correlation ค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป จำนวน 8 ข้อและมีค่าต่ำกว่า .20 จำนวน 2 ข้อ แต่ยังคงข้อคำถามไว้เพื่อความครอบคลุมของเนื้อหารายละเอียดการวิจัยใช้การปรับข้อความในข้อคำถามให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนแบบสอบถามเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมีค่า Corrected Item Total Correlation ค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป จำนวน 5 ข้อ และมีค่าต่ำกว่า .20 จำนวน 2 ข้อ แต่ยังคงข้อคำถามไว้เพื่อความครอบคลุมของเนื้อหารายละเอียดการวิจัยใช้การปรับข้อความในข้อคำถามให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงแบบความคงที่ภายใน ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach' Coefficient Alpha) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ, 2546) ดังแสดงรายละเอียดตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความเที่ยงของแบบสอบถามผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัส

แบบสอบถาม	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช
แรงจูงใจต่อการมีบุตร	.85
การรับรู้ความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัย	.73
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	.72

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลและพยาบาลพี่เลี้ยง กลุ่มผู้ติดเชื้อของคลินิกเครือข่ายภาคตะวันออก โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. **ขั้นเตรียมการ** ศึกษาความรู้เชิงวิชาการ ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ศึกษาเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ

1.2 ศึกษาเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 สร้างแบบสอบถาม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อความครอบคลุม และตรงประเด็นที่ศึกษา

1.4 ทดสอบแบบสอบถาม โดยการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย ที่ไม่ได้เป็นตัวแทนของประชากร เพื่อทดลองใช้แบบสอบถามและปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงที่โรงพยาบาลบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา และโรงพยาบาลพานทอง จังหวัดชลบุรี

2. **ขั้นดำเนินการ**

2.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะพยาบาลศาสตรมหาวิทาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการ โรงพยาบาลระยอง โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี โรงพยาบาลเด็จพระยุพราช จังหวัดสระแก้ว โรงพยาบาลกบินทร์บุรี โรงพยาบาลบางน้ำเปรี้ยว และ โรงพยาบาลวัฒนานคร โดยขอเก็บข้อมูลในช่วง 17 เมษายน พ.ศ. 2549 ถึง 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2549

2.2 ติดต่อประสานงานกับพยาบาลพี่เลี้ยงผู้รับผิดชอบกลุ่มผู้ติดเชื้อ และคลินิก ยาต้านไวรัส ขอทราบวันทำคลินิกยาต้านไวรัสของแต่ละ โรงพยาบาล เพื่อวางแผนการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ และรายละเอียดการทำวิจัยให้ผู้ผู้อำนวยการ โรงพยาบาล และพยาบาลผู้รับผิดชอบดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์

2.4 ผู้วิจัยแนะนำตนเองกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ รายละเอียดการทำวิจัย การพิทักษ์สิทธิ์ เชิญชวนเข้าร่วมการวิจัย

2.5 เมื่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ เข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยขอเก็บข้อมูล ในช่วงเวลาหลังจากทำกลุ่มของแต่ละ โรงพยาบาล

2.6 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

2.7 รวบรวมข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงสำรวจ ถือว่าจรรยาบรรณของนักวิจัยเป็นสิ่งที่นักวิจัยต้องคำนึงถึงมากที่สุด เนื่องจากนักวิจัยจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ในฐานะผู้ร่วม

วิจัย นักวิจัยต้องทำการพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วย โดยต้องเคารพสิทธิ ความเป็นส่วนตัว และการปกปิด ความลับของผู้คิดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิของผู้เอดส์ทุกราย โดยการแนะนำตัวเอง ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูล และระยะเวลาของการวิจัยพร้อมทั้ง แจ้งให้ทราบสิทธิในการตอบรับและปฏิเสธการเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ในระหว่างการวิจัยหาก ผู้คิดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ไม่พอใจหรือไม่ต้องการเข้าร่วมวิจัย ผู้คิดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ สามารถบอกเลิกได้โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการวิจัยนี้ถือเป็นความลับการ นำเสนอข้อมูลของผู้คิดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์จะไม่มีเปิดเผยชื่อและนามสกุลที่แท้จริง (ดูภาคผนวก ก)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้อง และตรงรหัส แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้คือ

1. แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลด้านชีวิตครอบครัว ข้อมูลการติดเชื้อของกลุ่มตัวอย่าง และคู่วิถีของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแรงจูงใจต่อการมีบุตร การรับรู้ ความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัย และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
3. วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะประชากร กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์พอยท์ไบเซรียล (Point Biserial Correlation)
4. วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะประชากร ปัจจัยกระตุ้นการปฏิบัติ และการรับรู้ของบุคคล กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's The Product-Moment Correlation Coefficient)